

शुष्कलाग्रशून्यं तत्र दृष्टान्तो गोविषाणस्य भक्षणमिति शत्रोरियंगौरिति तद्विषाणचर्बणस्य यासां व्यर्थस्तद्वित्यर्थः सार्धः ॥ ५६ ॥ त्रिवर्गः धर्मार्थकामाः तत्र त्रिविधा पीडा अर्थे न धर्मस्य कामेन तयोरिति अनुबन्धाः फलानि धर्मस्यार्थो यस्य कामः कामस्यैन्द्रियप्रीतिरिति क्षुद्राः धर्मस्य चित्तशुद्धिरर्थस्य यज्ञः कामस्य जीवनमात्रमिति प्राज्ञाः तत्र बलाबलं ज्ञात्वाऽनुबन्धान् ललिते पीडानुपरिवर्जयेदेवेत्यर्थः ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ गृध्रदृष्टिर्गृध्रवत् दूरदर्शी बकवदालीनो निश्चलो बकालीनः श्वचेष्टः शुनकवज्जागहकश्चोरसूचकश्च सिंहवद्विक्रमो यस्य अनिर्दयश्च तद्देव काकवत् शंकी परे गितज्ञः भुजंगचरितं अकस्मात्परकृतं दुर्गादौ प्रवेशनं तत्कुर्यात् ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ श्रेणीमुख्यः नानाजातीयाः संत एककार्ये निविष्टाः श्रेणयस्तासां मुख्यस्य उपजापो भेदः उपतापेष्विति पाठे

न शुष्कवैरंकुर्वीत वाहुभ्यां न नदी तरेत् ॥ अनर्थकमना युष्य गोविषाणस्य भक्षणं ॥ ५६ ॥ त्रिवर्गं त्रिविधा पीडा अनुबन्धास्तथैव च ॥ अनुबन्धं तथा ज्ञात्वा पीडां च परिवर्जयेत् ॥ ५७ ॥ ऋणशेषमग्निशेषं शत्रुशेषं तथैव च ॥ पुनः पुनः प्रवर्धते तस्माच्छेषं न धारयेत् ॥ ५८ ॥ वर्धमानं मृणं तिष्ठेत्परिभूताश्च शत्रवः ॥ जनयंति भयंतीं ब्रव्याधयश्चाप्युपेक्षिताः ॥ ५९ ॥ नासम्यक् कृतकारी स्यादप्रमत्तः सदा भवेत् ॥ कंटकोऽपि हि दुश्छिन्नो विकारं कुरुते चिरं ॥ ६० ॥ वधेन च मनुष्याणां मार्गाणां दूषणे न च ॥ अगाराणां विनाशैश्च परराष्ट्रं विनाशयेत् ॥ ६१ ॥ गृध्रदृष्टिर्वकालीनः श्वचेष्टः सिंहविक्रमः ॥ अनुद्धिः काकशंकी भुजंगचरितं चरेत् ॥ ६२ ॥ शूरमंजलिपातेन भीरुं भेद न भेदयेत् ॥ लुब्धमर्थप्रदानेन समंतुल्येन विग्रहः ॥ ६३ ॥ श्रेणीमुख्योपजापेषु बहुभानुनयेषु च ॥ अमात्यान् परिरक्षेत् भेदसंघातयोरपि ॥ ६४ ॥ मृदुरित्यवजानंति तीक्ष्ण इत्युद्विजंति च ॥ तीक्ष्णकाले भवेत्तीक्ष्णो मृदुकाले मृदु भवेत् ॥ ६५ ॥ मृदु नैव मृदुं छिधि मृदुना हंति दारुणं ॥ नासाध्यं मृदुना किंचित्तस्मात्तीक्ष्णतरो मृदुः ॥ ६६ ॥ काले मृदुर्यो भवति काले भवति दारुणः ॥ प्रसाधयति कृत्यानि शत्रुं चाप्यधि तिष्ठति ॥ ६७ ॥ पंडितेन विरुद्धः सन् दूरस्थो स्मीतिना श्वसेत् ॥ दीर्घा बुद्धिमतो वाहूयाभ्यां हिंसति हिंसितः ॥ ६८ ॥ न तत्तरेद्यस्य न पारमुत्तरेन्न तद्वरेद्यप्युन राहरेत्परः ॥ न तत्खनेद्यस्य न मूलमुद्धरेन्न तंहन्याद्यस्य शिरो न पालयेत् ॥ ६९ ॥ इतीदमुक्तं वजिनाभिं संहितं न चैतदेव पुरुषः समाचरेत् ॥ परप्रयुक्तेन कथं विभावयेदतो मयोक्तं भवतो हितार्थिना ॥ ७० ॥

उपतापः क्लेशो वा बहुभानां मित्राणामनुनयेषु अन्यैः क्रियमाणेषु अमात्यान् परिरक्षेत् भेदात्संघातात्संयुक्तकार्यकारित्वाच्च संहतासमात्याः

सद्यो राजानमराजानं कुर्युर्विपरीतं वा कुर्युस्त्यर्थः ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ वजिनाभिं संहितं आपत्कालाभिप्रायेणैवैतदुक्तं न त्वेतदेवं पुरुषः समाचरेत् परप्रयुक्ते परेणाभियोगकृते सति इदं मुक्तं कथं न भावयेत् अपि तु भावयेदेव आपदि एतदनुष्ठानादधर्मो नास्तीति भावः ॥ ७० ॥